

УДК 338.2

DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2023-2-3>**Горбан Ірина Михайлівна**

кафедра фінансів та обліку,
Львівський державний університет внутрішніх справ
вулиця Городоцька, 26, м. Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0627-258X>

Скиба Володимир Володимирович

аспірант,
Львівський університет бізнесу та права
вулиця Кульпарківська, 99, м. Львів, 79021, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-8958-4838>

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

***Анотація.** Метою статті є дослідження особливостей фінансового моніторингу в системі забезпечення економічної безпеки. Доведено, що фінансовий моніторинг допомагає ідентифікувати підозрілі фінансові операції, що можуть бути пов'язані з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму, або іншими незаконними діями. У дослідженні для вивчення особливостей системи фінансового моніторингу в умовах забезпечення економічної безпеки, використано загальнонаукові методи дослідження, а саме метод теоретичного та порівняльного аналізу, індукції та дедукції та графічний метод. Встановлено, що фінансовий моніторинг є важливим інструментом, за допомогою якого стає можливим найбільш якісно проводити оцінку результатів діяльності суб'єктів господарювання та обґрунтовано приймати дієві управлінські рішення в системі забезпечення економічної безпеки. Обґрунтовано, що основним завданням фінансового моніторингу є послідовний контроль відхилення фінансового становища підприємства від нормативного. Для цього необхідно правильно відбирати оціночні критерії фінансового стану підприємства, об'єктивно визначати та встановлювати їх нормативні значення. Якщо показники виявляться не оптимальними та надуманими, то й рівень економічної безпеки знизиться. Сформовано ієрархію системи фінансового моніторингу в контексті забезпечення економічної безпеки. З'ясовано, що фінансовий моніторинг являє собою організовану та постійно діючу систему необхідної статистичної звітності, збирання та аналізу соціально-економічної інформації, додаткових аналітичних оглядів, діагностики стану тенденцій розвитку та аналізу конкретних проблем щодо забезпечення економічної безпеки. Сформовано модель сутності фінансового моніторингу в системі економічної безпеки підприємства. Доведено, що ефективний фінансовий моніторинг допомагає державі підтримувати добру міжнародну репутацію у сфері фінансової прозорості та боротьби з корупцією.*

***Ключові слова:** фінанси, моніторинг, фінансовий моніторинг, економічна безпека, підприємство, загрози.*

Gorban Iryna, Skyba Volodymyr

Lviv State University of Internal Affairs

THE ESSENCE OF FINANCIAL MONITORING IN THE ECONOMIC SECURITY SYSTEM

***Abstract.** The purpose of the article is to study the features of financial monitoring in the system of ensuring economic security. Financial monitoring has been proven to help identify suspicious financial transactions that may be related to money laundering, terrorist financing or other illegal activities. In the study, to study the features of the financial monitoring system in the conditions of ensuring economic security, general scientific research methods were used, namely the method of theoretical and comparative analysis, induction and deduction and the graphical method. It has been established that financial monitoring is an important tool with the help of which it becomes possible to most qualitatively assess the performance of business entities and reasonably make effective*

management decisions in the system of ensuring economic security. It is substantiated that the main task of financial monitoring is consistent monitoring of deviations of the financial condition of an enterprise from the normative one. To do this, you need to correctly select evaluative criteria for the financial condition of the enterprise, objectively determine and establish their standard values. If the indicators turn out to be suboptimal and far-fetched, the level of economic security will decrease. A hierarchy of the financial monitoring system has been formed in the context of ensuring economic security. It has been established that financial monitoring is an organized and constantly operating system of necessary statistical reporting, collection and analysis of socio-economic information, additional analytical reviews, diagnostics of the state of development trends and analysis of specific problems of ensuring economic security. A model of the essence of financial monitoring in the economic security system of an enterprise has been formed. It has been proven that effective financial monitoring helps the state maintain a good international reputation in the field of financial transparency and the fight against corruption.

Keywords: finance, monitoring, financial monitoring, economic security, enterprise, threats.

Вступ. Сучасні реалії діяльності підприємств характеризуються значним рівнем нестабільності та змінності зовнішніх та внутрішніх умов. З кожним днем світовий та національні ринки дестабілізують все нові і нові ризики, виклики та загрози. Яскравим прикладом такого дестабілізуючого чинника стали карантинні обмеження, які були зумовлені початком пандемії COVID-19, під час яких всі підприємства були змушені перейти на дистанційний режим роботи, а деякі, діяльність яких була безпосередньо пов'язана з очним контактом з клієнтами, сфери обслуговування та відпочинку практично призупинили свою роботу. Часи пандемії стали значним викликом для функціонування підприємств по всьому світу, зумовивши банкрутство деяких з них. Для українських підприємств наступним кардинальний деструктивним негативним чинником стало розгортання повномасштабного вторгнення російської федерації на суверенні території України, яке принесло не лише безпосередню небезпеку життю працівників та руйнування інфраструктури, а і той факт, що на сьогоднішній день всі підприємства повинні працювати у нестабільних зовнішніх та внутрішніх умовах, які характеризуються динамічністю та невизначеністю. В таких умовах, важливим інструментом управління фінансами стає фінансовий моніторинг.

Матеріали та методи. Ключові аспекти проблем ефективного фінансового моніторингу в системі економічної безпеки, було увагою таких провідних науковців-безпекознавців як: Астистов С., Барановський О., Бланк І., Борисов А., Галіцин В., Дем'яненко М.,

Єрмошенко М., Калюх Ю., Каплан Р., Лігоненко Л., Мельник С., Мозенков О., Москаленко Н., Новикова Л., Савченко Л., Савчук В., Силкін О., Ситник Г., Штангрет А., та інші.

Метою статті є дослідження особливостей фінансового моніторингу в системі забезпечення економічної безпеки.

Методологія. У дослідженні для вивчення особливостей системи фінансового моніторингу в умовах забезпечення економічної безпеки, використано загальнонаукові методи дослідження, а саме метод теоретичного та порівняльного аналізу, індукції та дедукції та графічний метод.

Результати. У різних джерелах виділяється загальне тлумачення сутності фінансового моніторингу [1–5], без виділення особливостей його побудови реалізації контролю над фінансовим станом готельного підприємства. Це можна пояснити тим, що за допомогою моніторингу можливо вивчати велику кількість систем та процесів, що містять певні особливості, що відбиваються на процесі проведення дослідження цих елементів. Тому чітке формулювання визначення моніторингу можна отримати тільки при його застосуванні до конкретного об'єкта дослідження.

Таким чином, фінансовий моніторинг є важливим інструментом, за допомогою якого стає можливим найбільш якісно проводити оцінку результатів діяльності суб'єктів господарювання та обґрунтовано приймати дієві управлінські рішення в системі забезпечення економічної безпеки.

Ієрархія системи фінансового моніторингу в контексті забезпечення економічної безпеки, представлено на рис. 1.

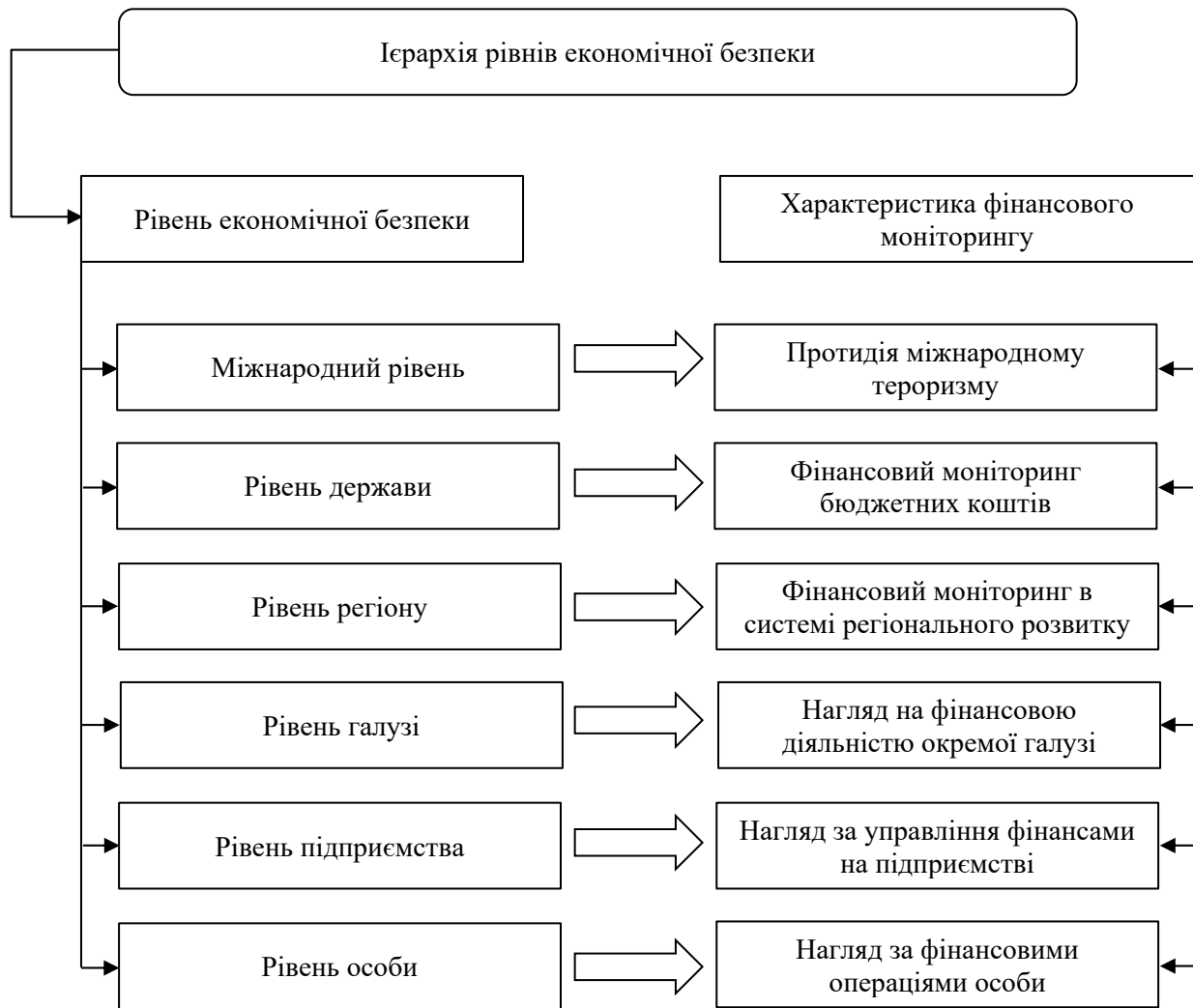

Рис. 1. Ієрархія системи фінансового моніторингу в контексті забезпечення економічної безпеки

Узагальнюючи [6–12], можна стверджувати, що безпека соціально-економічних систем – це не лише категорія, яка передбачає здійснення певних заходів але й динамічний захист направлений на уможливлення формування безпечних умов розвитку із можливістю досягнення ключових інтересів.

Слід зазначити, що фінансовий моніторинг – це спеціально організована та постійно діюча система необхідної статистичної звітності, збирання та аналізу соціально-економічної інформації, додаткових аналітичних оглядів, діагностики стану тенденцій розвитку та аналізу конкретних проблем щодо забезпечення економічної безпеки. Моніторинг повинен ґрунтуватися на законодавстві про банкрутство, методичні підходи до ана-

лізу фінансового стану та оцінки ймовірності банкрутства з урахуванням специфіки галузі та основної діяльності підприємства.

Сутність фінансового моніторингу в системі економічної безпеки підприємства представлено на рис. 2.

Сучасні умови господарювання вимагають удосконалення існуючої концепції управління, спеціальних методів і механізмів, які допомогли б передбачити можливі зміни зовнішнього середовища. Втрата економічного потенціалу промисловості поставила підприємства в умови виживання, які ведуть до подальшої ліквідації або боротьби за існування. Організація проведення дослідження фінансової стійкості вимагає створення ефективної схеми її моніторингу, що включає комплекс заходів,

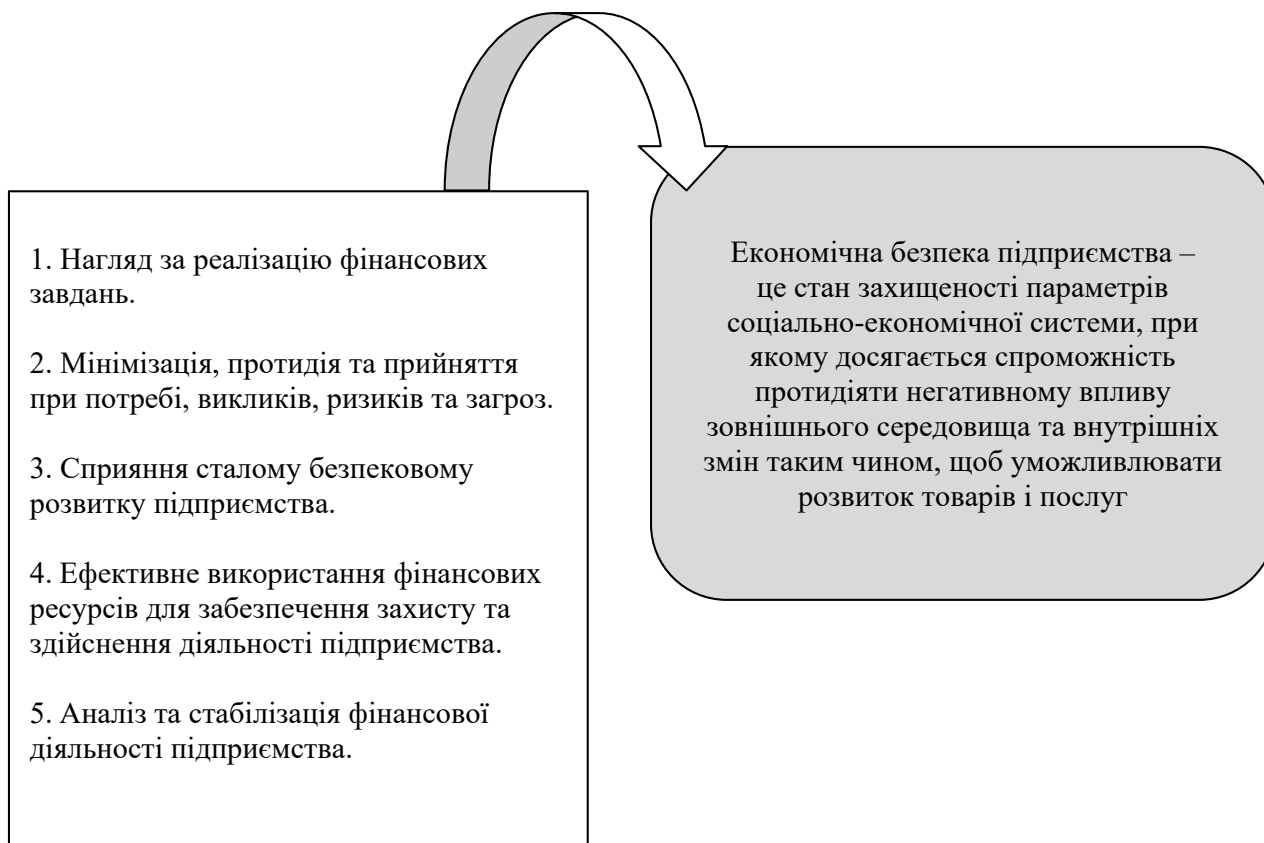

Рис. 2. Сутність фінансового моніторингу в системі економічної безпеки підприємства

диференційованих по блоках показників у внутрішньо-системному, виробничо-збутовому середовищі функціонування підприємства, з характерними особливостями галузі, що розглядається, і впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Схема фінансового моніторингу повинна включати аналіз показників фінансової стійкості з використанням рекомендованих значень та максимально допустимих відхилень цих значень, після чого аналіз має супроводжуватись відповідним аналітичним висновком щодо відхилень та обґрунтуванням можливих факторів, що вплинули на значення рівня економічної безпеки.

Висновки. Слід зазначити, що бажаний соціально-економічний ефект від безпеки на

підприємстві досягається лише при належній системі управління та прийняття відповідних рішень та системи фінансового моніторингу. Лише при ефективному фінансовому моніторингу можливо забезпечити високий рівень економічної безпеки підприємства. Проте, українські підприємства функціонують в складних умовах які характеризуються високою динамічністю зовнішнього середовища. Тобто, підприємстві зміщенні зіштовхуватися із внутрішніми змінами і правильно на них реагувати. В такому, випадку, саме процес фінансової адаптації стає ключовим сегментом системи управління економічною безпекою. Йому слід присвятити належну увагу в подальших дослідженнях.

References:

1. Sūdžius V. (2007). Speciality of decision making choice in retail market of finance services. *Business: Theory and Practice*, no. 8(2), pp. 107–111. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2007.16>
2. Frolova L., Zhadko K., Ilyash O., Yermak S. & Nosova T. (2021) Model for opportunities assessment to increase the enterprise innovation activity. *Business: Theory and Practice*, no. 22(1), pp. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2021.13273>

3. Ilyash O., Lupak R., Kravchenko M., Trofymenko O., Duliaba N. & Dzhadan I. (2022) A forecasting model for assessing the influence of the components of technological growth on economic security. *Business: Theory and Practice*, no. 23(1), pp. 175–186. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2022.15298>
4. Sylkin O., Kryshchanovych M., Zachepa A., Bilous S. & Krasko A. (2019) Modeling the process of applying anti-crisis management in the system of ensuring financial security of the enterprise. *Business: Theory and Practice*, no. 20, pp. 446–455. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2019.41>
5. Blakytka G., Guliaieva N., Vavdijchuk I., Matusova O. & Kasianova A. (2018) Evaluation of investment environment security in Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*, no. 15(4), pp. 320–331. DOI: [https://doi.org/10.21511/imfi.15\(4\).2018.26](https://doi.org/10.21511/imfi.15(4).2018.26)
6. Sylkin O., Shtangret A., Ogirko O., Melnikov A. (2018) Assessing the financial security of the engineering enterprises as preconditions of application of anti-crisis management: practical aspect. *Business and Economic Horizons*, no. 14 (4), pp. 926–940. DOI: <https://doi.org/10.15208/beh.2018.63>
7. Dokiienko L. (2021) Financial security of the enterprise: An alternative approach to evaluation and management. *Business, Management and Economics Engineering*, no. 19(2), pp. 303–336. DOI: <https://doi.org/10.3846/bmee.2021.14255>
8. Shtangret A., Topalova E., Polovcev O., Chornenka O. & Musiyovskyi A. (2021) Practical aspects of the use of antisipative management in the process of ensuring the economic security of an enterprise. *Business: Theory and Practice*, no. 22(1), pp. 202–210. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2021.13556>
9. Rushchyshyn N., Medynska T., Nikonenko U., Kostak Z. & Ivanova R. (2021) Regulatory and legal component in ensuring state's financial security. *Business: Theory and Practice*, no. 22(2), pp. 232–240. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2021.13580>
10. Bilan Y., Vasilyeva T., Lyeonov S. & Bagmet K. (2019) Institutional complementarity for social and economic development. *Business: Theory and Practice*, no. 20, pp. 103–115. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2019.10>
11. Zhyvko Z., Gorban I., Marushko N., Korzh M. & Korogod N. (2021) Human Capital Management Under the Conditions of the Postmodern Society in the Context of Ensuring the Economic Safety of the Enterprise. *Postmodern Openings*, no. 12(1), pp. 267–283. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/12.1/259>
12. Kolisnichenko R., Tsumariiev M., Melnyk N., Gorban I. & Marushko N. (2022) Philosophical and Legal Essence of Control in Terms of Ensuring National Security. *WISDOM*, no. 23(3), pp. 254–261. DOI: <https://doi.org/10.24234/wisdom.v23i3.832>

Стаття надійшла до редакції 12.11.2023